

כ"ג אלול ה'תש"פ		כניסת שבת	יציאת שבת
ירושלים	18:14	19:25	
ת"א	18:29	19:28	
חיפה	18:21	19:27	
באר שבע	18:32	19:28	

איילת של צהרון

פרשת "נצבים - וילך"

לעולם קוראים את פרשת נצבים בשבת האחרונה בחודש אלול, זו שלפני ראש השנה. הפרשה פותחת בפסוק:

"אתם נצבים היום כלכם, לפני ה' אלקיכם: ראשיכם שבטיכם, זקניכם ושריכם, כל איש ישׂראל" (כ"ט, ט')

"היום" – אומר הזוהר הקדוש – "זה ראש השנה", יום שכולם ניצבים בו לפני ה', מהגדול עד לקטן. היום החשוב ביותר בשנה, היום הקובע ביותר בשנה. אחד המקורות לדברי הזוהר מופיע בספר איוב, שם נאמר: **"וַיְהִי הַיּוֹם--וַיָּבֵאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים, לְהִתְנַצֵּב עַל-ה'; וַיָּבֹא גַם-הַשָּׁטָן, בְּתוֹכָם."** (א, ו). וכך גם לשון הפסוק בתהלים (קיט, צא): **"לְמַשְׁפָּטֶיךָ, עֲמַדוּ הַיּוֹם: כִּי הִכַל עֲבָדֶיךָ,"** שנאמר על ראש השנה.

וביאר ה"אור החיים" זצ"ל, שלא זו בלבד שכל אדם עומד בו לדיו, אלא גם **"ראשיכם"** – יתבקשו לתת דין וחשבון על צאן מרעיתם, **"שבטיכם"** – ראש השבט על השבט, **"זקניכם"** – זקן המשפחה על משפחתו, **"כל איש ישׂראל"** – יידרש לתת את הדין על כל מה שעשה ועל כל מי שיכול היה להשפיע: בני הזוג על רעותם, ההורים על ילדיהם, כל מי שיכול היה להקרין, לקרב, לשכנע, לצרף – האם עשה כמידת יכולתו.

הסוגיא בה כולנו עוסקים בימים אלה, הדאגה המרכזית המטרידה אותנו, היא מה עושים למעשה כדי לזכות ביום הדין, כדי להתברך בשנה טובה. בוודאי, כולנו חוזרים בתשובה, מרבים בתפילה ומוסיפים בצדקה, ועדיין הלב חרד, מי יודע מה ייגזר עלינו ביום שהספרים פתוחים והגורל נקבע.

הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל היה אומר, שעם כל הכבוד לזכויות אותן נאסוף ועליהן נעמול, עדיין כולן יחד לא מזכות אותנו אפילו בכוס מים.

אז מה כן? איך אפשר בכל זאת לצאת מיום הדין עם שנה טובה? מה יכול להציל אותנו ביום הגורלי הקובע את חיינו?! המשיך רבי ישראל סלנטר ואמר, כמובא בספר 'מתיקות אלול':

'הדרך היחידה להינצל, היא להיות אדם שאחרים זקוקים לו. כי אם אתה אדם לעצמך – אתה נידון לפי מצבך ומעמדך. אולם אם אתה אדם שאנשים אחרים זקוקים לו, נעזים בשירותיו, צריכים את עזרתו – הרי גם בשמים מתחשבים בכל הזקוקים לך, ומעניקים לך כדי שתוכל להמשיך להעניק לאחרים...'

זו הרבה יותר מעצה, זה כלי חזק. להגיע ליום הדין במעמד שאחרים זקוקים לנו, לעמוד למשפט כשברור שבעולם יש מי שנעזר בנו, שצריך אותנו. היחס השמימי כלפינו ישתנה לטובה ולברכה, ועניקו לנו שנת שפע, טובה וברכה!

ימי סוף השבוע של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל, היו ימים צפופים מאוד. מדי יום ששי, מתחילת לילו ועד ליל שבת, היה מוסר חמישה שיעורים, בחמש מקומות שונים. החל מיום חמישי בערב, עובר ליום ששי בבוקר, שיעור ביום ששי אחה"צ, שיעור לפני תפילת ערבית בליל שבת, ושיעור נוסף בספר 'אור החיים הקדוש' בליל שבת – לאחר סעודת השבת.

ושיעור של רבי בן ציון – מי ששמע אותו, היה בטוח שהוא לא מסר שיעור מזה שנה או שנתיים, וכל התקופה הזו הכין את השיעור כדי למסור בצורה כה בהירה ורהוטה, מסודרת ומקיפה. שפתו קולחת, הוא טעון באנרגיה, מדבר בקול רם, מבאר היטב ומפסק באופן נאה. כל שיעור היה שיעור יפה ומענג, ואיש אינו יודע שבתוך יממה אחת הוא מוסר חמישה שיעורים כאלה, כל אחד בנושא שונה, לקהל יעד שונה, במקום אחר...

אין פלא אפוא, כי הכנת השיעורים ומסירתם ארכו לו זמן רב, והצריכו אותו להשקיע מאמץ נפשי ופיזי. והזכות עצומה! הוא מזכה יהודים רבים, אולם המאמץ אדיר. לימים, כשהחל להתבגר, חש רבי בן ציון כי כוחותיו הולכים ונחלשים, והוא כבר לא מסוגל. זה החל בהרהור קל שהפך לרעיון שהתפתח למחשבה שהובילה למסקנה:

אין מנוס מלוותר על אחד השיעורים, וברור שזה יהיה השיעור בליל שבת, השיעור האחרון בסידרה, אליו תמיד מגיע מותש, חייבים לוותר עליו! בלית ברירה הודיע הרב פלמן למארגן השיעור, כי הוא פורש מתפקידו. הלה ניסה לשכנע, למרות שבהחלט הבין ללבו של הרב. הן ראה בעיניו כיצד לעתים הרב בקושי צלח את הדרך לשיעור, לא פעם קרס על ספסל מזדמן. הוא קיבל עליו את הדין בהשלמה, ובאותה שבת – לראשונה – לא התקיים השיעור...

ובאותה עת ממש, בבית הרב פלמן, הסתיימה סעודת השבת. לראשונה מזה שנים הרב אינו יוצא מביתו, יכול הוא לעלות על יצועו תיכף ומיד. אולם משהו הסתבך – אחד מילדיו חלה, והרב פלמן נאלץ להישאר ער, לעקוב בדאגה אחר מצב בנו. השעות נוקפות, מצבו של הילד החמיר, רופא קבע כי יש לפנותו לבית החולים, והרב פלמן התלווה אליו...

בקיצור, כל אותו ליל שבת, לא רק שהרב פלמן לא הלך לנוח מוקדם מהרגיל – הוא בכלל לא הלך לנוח, שהה לצד מיטת בנו בבית החולים. בשעות שחלפו בבית החולים חכך בדעתו, והגיע למסקנה ברורה: 'אין זאת אלא בגלל שביטלתי את השיעור. חשבתי להתחכם ולבטל זיכוי הרבים כדי לנוח יותר, ומסתבר שאנוח הרבה פחות!' הרהר בעוגמה, והחליט כי הוא שב לומר את השיעור כמקדם, ימשיך לזכות את הרבים מדי ליל שבת!

בבוקרו של יום השבת, אחד מבני משפחתו בא להחליפו בבית החולים, ובשעת בוקר מוקדמת שב הביתה, עייף, מותש, חסר כוחות, אולם נחוש מאי פעם. הוא קרא לאחד מילדיו, וביקש ממנו לסור כאן ועכשיו לביתו של מארגן השיעור, ולהודיעו כי לאחר מחשבה נוספת ביטול השיעור היה חד פעמי, והחל מהשבוע הבא השיעור יימשך כמקדם! היה חשוב לו לעשות זאת כבר בשעות הבוקר של יום השבת, כדי לקבוע מסמרות, ולהשיב את 'זיכוי הרבים' שלו על מכונו כמקדם!

המפליא עוד יותר בסיפור זה הוא, שביום ראשון, בעוד בנו בבית החולים, נכנס הרב פלמן אל ה'יסטיפלערי' – הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל, כדי להזכיר את שם בנו לרפואה שלימה. באופן מפתיע, מדהים ומעורר השתאות, נעץ בו ה'יסטיפלערי' מבט בוחן, ושאל-קבע: 'האם ביטלתם השבוע משהו של זיכוי הרבים?'

הרב פלמן התפעם, נרגש עד כלות. מסתבר שה'יסטיפלערי', בדרך הידועה רק לו, ידע היטב על העניין, ומיד כששמע את הסיפור – תלה אותו בהפסקת זיכוי הרבים. הרב פלמן נדהם, לרגע לשונו נאלמה, ולבסוף השיב ביכין רפה, וסיפר את סיפור השיעור שהתבטל. 'תחזור לומר את השיעור!' – ביקש-הורה-קבע ה'יסטיפלערי', 'זה מה שיבריא את בנך. לא מפסיקים שיעור שיש בו זיכוי הרבים!'

עבור הרב פלמן לא היה זה חידוש, הן כבר מאתמול קיבל כך על עצמו, ואכן, בליל השבת הקרובה התכנסו המשתתפים לשיעור, שהיה מתוק, עירני, חד ובהיר כתמיד. כולם הקשיבו לו מרותקים, ולפתע, דמות מוכרת חמקה פנימה...

היה זה הרה"ג רבי דוד פרנקל זצ"ל, ממקורבי ה'חזון איש' וה'יסטיפלערי', שנכנס בשקט לשיעור. הרב פלמן הופתע מהאורח הנכבד, שלא נמנה על משתתפי השיעור הקבועים, אולם רבי דוד מיהר להסביר: 'ה'יסטיפלערי' שלחני לבדוק אם הרב פלמן שב למסור את השיעור!' – הסביר כמתנצל, ואף רץ להשיב את שולחו דבר, כי אכן כן השיעור מוסר ומתקיים...

סיפור מופלא זה, המופיע בספר 'שלמים מציון', יש בו כדי לגלות אפס קצה מכוחו הגדול של 'זיכוי הרבים'. הנה כי כן, זיכוי הרבים זו זכות כבירה שמגינה ומושיעה. יתירה מכך, לנוכח המחלה הפתאומית והמוזרה – היה ברור ל'יסטיפלערי' שמדובר בבעיה בזיכוי הרבים, הוא הצביע על הבעיה הזו מיד!

כי אכן כן, זיכוי הרבים הוא כלי רב עוצמה, יש בו כח סגולי עצום, הוא מגן ומושיע. כי יהודי שאנשים צריכים אותו, אדם שיהודים אחרים זקוקים לו – היחס השמימי אליו שונה, הצורה בה מתייחסים אליו בשמים היא רחמנית, שומרת, מגינה בהרבה. רגע לפני יום הדין – הבה נאמץ את 'זיכוי הרבים' כצעד עוצמתי וחזק, ניקח חלק בפעילות זיכוי הרבים, נעשה משהו שעם ישראל ייעזר בו – וכך נבטיח שבורא עולם יוציא את משפטנו בצדק, ונזכה לשנת אושר ושמחה!

סיפר אחד מתלמידיו של **בעל החפץ חיים** זי"ע על שנה אחת שזכה להסב יחד עם רבו בסעודת ליל ראש השנה, והנה, כאשר הגיע עת אכילת הסימנים החל החפץ חיים זי"ע לומר: הגמרא (הוריות יב.) אומרת שיש תוקף וחוזק לסימן טוב שאדם עושה. ומשום כך ראוי ורצוי לאכול בראש השנה דברים מתוקים, ולהימנע מאכילת דברים חמוצים וחריפים. כן נוהגים לאכול בליל ראש השנה "ראש כבש או דג", שנהיה לראש ולא לזנב. "קרא" שייקראו שטרי חובותינו. "סילקא" שישתלקו שונאינו. ובחג עצמו, בתום התפילה, אחרי שסעד את ליבו, לא נאבד את היום הקדוש והנורא בשיחה בטלה וכדומה, ואמרו בתלמוד הירושלמי שרצוי להימנע מלישון כדי שמזלנו לא יישן, אלא כל אחד ילמד כפי כוחו ויש המסיימים את כל ספר תהילים (בי פעמים בשני ימי ראש השנה).

והנה, אם אנו מהדרים אחר סימנים - המשיך החפץ חיים ואמר: הרי אין סימן נאה ויאה יותר מהארת פנים לזולת! חיוך וסובלנות! ואין סימן גרוע יותר מכעס והקפדה. ובכלל, הארת פנים לזולת, חיוך וברכה, עזרה ועידוד, הרי הם סגולה בדוקה לזכייה בדין. שכן אמרו רבותינו ז"ל: "כל המרחם על הבריות, מרחמים עליו מן השמים". ואמרו: "כל המעביר על מידותיו, מעבירין לו על כל פשעיו, ובמידה שאדם מודד לאחרים - מודדים לו. אם כן, המחייך לזולת - יחייכו אליו מן השמים! המאיר פנים - יזכה להארת פנים באור פני מלך חיים.

גם **רבי לוי יצחק מברדיטשוב** זי"ע מהטובים שבסגורים של ישראל, חושף בספרו בפרשת שופטים, סוד מהיכל המשפט השמימי, כלי רב עוצמה להכריע את המשפט בראש השנה לטובתנו: **לדון לכף זכות!** וכך מסביר רבי לוי יצחק: ברגע שעולים על כפות המאזניים הזכיות והחובות שלנו, מתקיים דיון בהיכל המשפט, ואז בודקים אצלנו, כיצד אנו הינו מכריעים בשאלות אלה...

כאשר אנו דנים כל מעשה של חברינו בעין חיובית, משתדלים לראות את הטוב ולהדגיש את כף הזכות במעשיו, באותה מידה ידונו בשמים את מעשיו ויכריעו אותם לכף זכות, וכך יעניקו יתר משקל לזכויותינו! כלומר: כשיהודי דן את חברו לכף זכות, בכך למעשה הוא מכריע את גורלו בשמים, בכך הוא מטה את כף המאזניים לטובת זכויותיו.

הסיפור - שהובא בעלון 'איש לרעהו' - מתרחש באחד מבתי הכנסת הרבים בבני ברק. במניין שחרית שמתקיים בימי 'בין הזמנים', החזן מכריז ויהי בנסועו, מישהו ניגש לפתיחה ומיודענו תר אחר בעל קורא. ניגש לבחור צעיר שנראה מתאים לתפקיד, ושואל: "אתה יודע לקרוא?" והבחור, בלא להתבלבל משיב: "עם כסף אני יודע..."

'סוחר' צעיר שכזה מה זה עולה בדעתו, קריאה של כמה דקות, ממש 'טרחה', והוא עוד מבקש כסף?! כמוכן שהוא יותר על ההצעה, פנה אל אדם אחר שהסכים למלא את המשימה, לא ייאמן, בהנדבות...

תגובת הצעיר לא יצאה מראשו משך כל התפילה. "לא יכולתי להירגע מלחשוב ולהרהר באותו בחור. שוב ושוב הפכתי בדעתי למצוא עליו נקודת זכות, אך זו לא נמצאה. ואולי באמת חסר לו כסף, לבחור? ייתכן. אך כמה נראה לו שיוכל לבקש על קריאה קצרה שכזו? היעלה על הדעת שמבוגר יעביר ילד את הכביש ויבקש בתמורה עשרים אגורות בלבד? הלוא זה ייחשב כטירוף מוחלט!"

בבית סיפר על התקרית הקטנה, כמוכן ללא אזכור שמו של הצעיר. לאחר שסיים את תיאור המתרחש, ציפה לשמוע מבני הבית כיוונים חדשים של לימוד זכות. בהבזק של שניה הציע בנו בן העשר תשובה מפתיעה. "אבא, היום חול המועד פסח, אחת הקריאות בחול המועד מתחילה במילים 'אם כסף תלוה את עמי' (שמות כב ד). הבחור לא ידע מהי בדיוק הקריאה של היום, אז הוא אמר: 'אם כסף אני יודע...' טעות קטנה. אלי"ף טובה שהוחלפה בעי"ן רעה..."

אך בנוסף לאלה, קיימת עצה פשוטה ובסיסית לזכות על ידה ביום הדין. **העצה היא לעשות את עצמו רש ודל, להיות שפל וענוותן בלב נשבר, לא להביט על הזולת בגסות ובגאווה, אלא להרגיש דל וקטן יותר מכל אחד, ועל ידי כך 'מרחמים עליהם מן השמים'** וידועה אמרתו של הבעש"ט: "התפילות והכוונות הן מפתחות לשערי ההיכלות העליונים, ולכל שער מפתח משלו. **אולם לב נשבר פותח את כל השערים**"

מצוות הימים האלה, הלא היא מצוות התשובה. תנאי ראשוני לקיום מצווה זו הוא היכולת להתרומם מעל עיסוק היום יום, ולהסתכל במעוף על כלל האירועים שעברו והצפויים לבוא - "דע מאין באת, ולגן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחספון" (אבות).

אומר ה"תכלת מרדכי": יש הרבה אנשים בעולם שאם תשאל אותם מדוע הם עובדים, יגידו כדי שיהיה להם מה לאכול. ולמה הוא אוכל? כותב הרב **איל ורד**: "המילה 'היום' היא המילה שמופיעה בספר דברים הכי הרבה פעמים. ראה, נתתי לפניך את האפשרות לבחור ולהתחיל מחדש. מתי? **היום!** לא משנה מה כבר קרה, במה כבר נכשלת, היום הוא יום שונה ואפשר להתחיל בו אחרת. בחירה היא היכולת הזאת לראות את חיינו כמחולקים לימים, שכל אחד מהם עומד בפני עצמו. דווקא אם מבינים שכל יום קטן הוא משמעותי וחשוב - אפשר להגיע להישגים גדולים. הברכה הראשונה בברכות השחר בתפילת שחרית היא ברכת 'הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה'. אנחנו מזכירים כאן את ההבדל הגדול הזה, בין הלילה ליום. יום חדש עולה, השמש זורחת, וביום הזה אני חופשי לבחור ולהתחיל מהתחלה. צריך בינה כדי לשים לב לכך. הגנבים הגדולים של היום הם אתמול ומחר. האשליה שהיום הוא כמו מחר וכמו אתמול צריכה להתנפץ. כל יום הוא חד פעמי!"

בסופה מופיעה גם המלצה א-לקית: **ובחרת, בחיים--למען תחיה, אתה וזרעך. לאהבה את-ה' אלקיך, לשמע בקלו ולדבקה-בו: כי הוא חייד, וארץ מייד--לשבת על-האדמה אשר נשבע ה' לאבתיה לאברהם ליצחק וליעקב, לתת להם.** (שם, יט, כ)

בברכת שנה טובה ומתוקה לכל בית ישראל. תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה.

לע"נ אסתר מזרחי בת יחזקאל וכתון ז"ל
נלב"ע ב' טבת ה'תש"פ. ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ ר' יצחק ב"ר נסים מזרחי ז"ל
נלב"ע י"ח תשרי ה'תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה.

יש לשמור על קדושת הגיליון - דרוש גניזה
b itzhak@netvision.net.il 050-5389885
להוספה לרשימת התפוצה ולתגובות: 050-5389885